

5. Afval als voeding voor de stad

Binnen de circulaire economie bestaat geen afval zoals in de huidige lineaire economie. In de Westas mag geen afval meer bestaan. Al het 'afval' dient als grondstof voor het gebied.

Waarom? Grondstoffen worden steeds schaarser en de afvalproductie neemt sterk toe. Hierdoor worden potentiële grondstoffen weggegooid en blijven ze ongebruikt. Deze grondstoffenstroom kan lokaal gesloten worden, waardoor de grondstoffen als capaciteit in de regio blijft.

Hoe? Door een meer een coöperatieve leefstijl van de consumenten waarin ze bijvoorbeeld geen eigen kledingkast meer hebben, maar dat in een buurt of wijk een soort kledingbibliotheek is. Het coöperatieve bezit, of eigenlijk geen bezit, vraagt om ruimtelijke inrichting op een centrale plek in een buurt of wijk.

Wat?

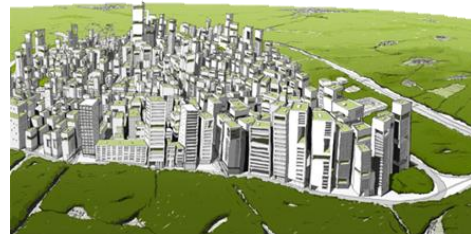
- De overheid moet binnen haar bestemmingsplan ruimte geven voor productenbibliotheek.
- De gemeente moet voorzien in deze bibliotheekcoöperaties, zodat het een basisvoorzieningen voor de burger in de stad wordt.

6. Meervoudig ruimtegebruik in de compacte stad

Deze eis speelt in op de visie van de steden van nu om binnen de huidige stadgrenzen uit te breiden in woningen en de vraag naar andere ruimtes. Elke functie in een stad moet een dubbele functie hebben.

Waarom? Door meervoudig ruimtegebruik wordt een eind gemaakt aan de monocultuur in gebieden. Deze monocultuur moet veranderen, omdat het belemmeringen geeft in het combineren van stromen.

Hoe? Een voorbeeld is door groen en water te combineren met de verharding en/of dubbele functies te geven. Door het aanbrengen van een dak park of dakkas waarin bijvoorbeeld groente verbouwd kan worden. Hierdoor krijgt het groen en het gebouw een extra functies.

Wat?

- De gemeente moet de dubbele of meerdere functies opnemen en als eis stellen in haar bestemmingsplan.
- Ook moet in de omgevingswetten voor bewoners of bedrijven meegenomen worden dat er op een manier groene invulling moet worden gegeven aan de bebouwing.

7. Energieland Schiphol en haven

De grote energie vragende bedrijven worden opgeroepen om energie op te gaan wekken voor de stad. Binnen deze eis gaat de haven in samenwerking met Schiphol terug naar haar eerder vervulde functie als energieleverraar.

Waarom? Het energieverbruik neemt sterk toe in de Westas. Het is niet voldoende als alle huizen energie opwekken om de stad te voorzien in haar energievraag. De economie van de Amsterdamse haven wordt grotendeels bepaald door de fossiele brandstoffen. Dit betekent dat wanneer de haven geen alternatief vindt deze straks in de toekomst geen economie meer heeft.

Hoe? Een voorbeeld is het gebruiken van biomassa, bijvoorbeeld olifantengras, dat kan groeien op landbouwgrond dat ongeschikt is door opkomend kwel en tussen de landingsbanen van Schiphol. De biomassa kan verbrand of vergist worden in de haven (deze ligt dichterbij de huishoudens dus minder rendementsverlies) voor energie.

Wat?

- De overheid moet accepteren dat de haven en Schiphol ook een energieproducent kan zijn en wettelijke vrijheden bieden om duurzame energie op te wekken voor de stad.
- De gemeente moet deze stroom inkopen en gebruiken voor bijvoorbeeld de stadverlichting.

Circulaire economie binnen de ruimtelijke ordening in Westas

Een onderzoek die de overheid inzicht geeft in de mogelijkheden voor circulaire economie binnen de ruimtelijke ordening in de Westas door middel van een programma van eisen. Hierin worden vanuit de circulaire economie eisen gesteld aan de ruimtelijke ordening. Per eis wordt op de volgende bladzijdes een toelichting gegeven.

Het programma van eisen:

1. Heat-up the city
2. Wonen in een tweedehandsje
3. Mini energiecentrale van de toekomst
4. Uber onder de vrachtcontainers
5. Afval als voeding voor de stad
6. Meervoudig ruimtegebruik in de compacte stad
7. Energieland Schiphol en haven

Robin Wientjes
Milieukunde Saxion hogeschool
25 juni 2015
Slotevent van het Kennislab voor Urbanisme

De QR-code is de link naar het onderzoeksrapport

In opdracht van:

1. Heat-up the city

Er moet optimaal gebruik gemaakt worden van vrijkomende warmte in de stad. Er mag geen onbenutte warmte meer ontsnappen.

Waarom? Het gasverbruik voor het verwarmen van woningen is een lineaire economie, waarbij gas wordt verbrandt om aan de vraag van warmte te voldoen. Om dit proces circulair te maken, moet het bij de bron veranderen. Dus er moet op een andere manier voldaan worden aan de vraag naar warmte, door de warmte die in de stad op grote schaal vrijkomt te benutten.

Hoe? Een voorbeeld om de warmte die vrijkomt optimaal te gebruiken is gaat in op het verwarmen van woningen of andere gebouwen. Door het aanleggen van een warmtenet kunnen warmteproducenten en warmtevragers ingeplugd worden op het net en worden vraag en aanbod aan elkaar gekoppeld. In Amsterdam is al een klein aantal woningen aangesloten op een beginnend warmtenet, waarbij de warmte producent AEB (Amsterdam) is.

Wat?

- De gemeente kan in haar structuurvisie aangeven dat zij bij nieuwbouw geen gasaansluiting meer willen op de woningen.
- Ook kan de gemeente het voor bedrijven makkelijker maken hun warmte af te geven aan het warmtenet door soepeler om te gaan met meldingen of wijzigingen die bedrijven moeten doen wanneer binnen de bedrijfsactiviteiten wat verandert.

2. Wonen in een tweedehandsje

Deze eis heeft betrekking op het beperken van het materiaalgebruik, maar toch te kunnen voorzien in de woningvraag in de regio. De eis houdt in dat de Westas gebruik moet maken van bestaande gebouwen, voordat het verder uitbreidt door middel van nieuwbouw.

Waarom? Omdat grondstoffen in de toekomst steeds schaarser worden en het aantal bewoners in regio blijft groeien, is het belangrijk optimaal gebruik te maken van de aanwezige materialen voor de (woning)bouw. De vraag in de stad richt zich op woningen en deze hoeft niet per se opgelost worden met nieuwe materialen en gebouwen.

Hoe? Door de huidige leegstand binnen gebouwen in te vullen met woningen. Wanneer er nieuwe materialen nodig zijn, moeten deze zo duurzaam mogelijk zijn. Wanneer dan toch gekozen wordt voor het bouwen met nieuwe materialen moet elke woning een materialenpaspoort krijgen. Hierin wordt genoteerd welke materialen in een gebouw zitten, hoelang de materialen meegaan en waarvoor ze hergebruikt kunnen worden.

Wat?

- De gemeente moet als eerste in haar bestemmingsplan geen ruimte meer bieden voor woningnieuwbouwprojecten. De gemeente moet gaan kijken of deze wooneenheden binnen de huidige bebouwing opgenomen kunnen worden.
- Voor herbestedingen en transformaties moet de gemeente meer vrijheid geven in haar bestemmingsplan.
- Ten slotte kan de gemeente binnen de aanvraag of aanbesteding van een bouwproject of binnen het bouwbesluit het toevoegen van een materialenpaspoort verplicht stellen.

3. Mini energiecentrale van de toekomst

Deze eis heeft betrekking op het beperken van de energievraag bij de particuliere woningeigenaar en het energieneutraal maken van de woningvoorraad. Huizen mogen geen energie meer kosten, maar moeten energie opleveren.

Waarom? Het opwekken van energie uit fossiele brandstoffen is een lineair proces. De brandstof wordt verbrand en is niet meer te gebruiken of terug te winnen. Binnen de Westas wordt veel energie nog gewonnen uit gas en kolen. Dit kan op een veel duurzamere manier gewonnen worden bij de gebruiker. Hierdoor ontstaat er een lokaal en meer circulair energienet.

Hoe? Door op de daken van woningen zonnepanelen te leggen wanneer de daken hiervoor geschikt zijn. Hiervoor moet er gekeken worden naar de oriëntatie van het dak ten opzichte van de zon en de hellingshoek van het dak. Wanneer er daken niet geschikt zijn kunnen ook bedrijfsdaken gebruikt worden om energie voor de woning op te wekken.

Wat?

- De gemeente zou een bepaalde belasting in het leven kunnen roepen waarbij de hoogte van de belasting afhankelijk is van het energieverbruik van de woning.
- Wanneer het dak ongeschikt is voor zonnepanelen kunnen bewoners er ook voor kiezen de zonnepanelen op een ander dak te leggen. De gemeente kan de wetten hiervoor versoepelen, zodat dit toegankelijker wordt.

4. Uber onder de vrachtcontainers

Deze eis heeft betrekking op het verbeteren van de vrachtenstroom binnen de Westas. Dit betekent dat er geen lege vrachtwagens meer rijden in de Westas.

Waarom? Het aantal vrachtwagenbewegingen in de Westas neemt de komende jaren verder toe, tussen en vanuit de haven, Greenport en Schiphol. Deze toename heeft ook gevolgen voor de ruimtelijke ordening, omdat deze vrachtbewegingen extra ruimte innemen op wegen en spoor. Het tegenstrijdige van het verhaal is dat er veel leegstand is onder de vrachtauto's.

Hoe? Door van het gesloten vrachtverkeer een soort openbaarvervoer onder het vrachtverkeer te maken, als een soort Uber. Binnen de logistiek geeft dit een enorme uitdaging, maar ook betreft ruimtelijke inpassing vraagt dit om veranderingen. Zo dienen er geen gesloten loodsen per vervoerder of product meer te zijn, maar een soort loodshaltes die dus aangeven waar de vracht heen moet.

Wat?

- De gemeente kan binnen haar bestemmingsplan plekken aanwijzen waar loodshaltes moeten komen.
- Ook kan de gemeente ook in haar wetten opnemen: dat bepaalde vrachtbewegingen gebruik mogen maken van de busbaan zodat de vracht sneller op bestemming is en minder voor opstoppingen zorgt op de openbare weg.